ДЕТСКА ГРАДИНА № 7 „ДЕТЕЛИНА”, СО РАЙОН „ТРИАДИЦА”
гр.София 1404, ул. „Деян Белишки” № 44; тел. 02/8589108; 02/8694411;
e-mail: odz.detelina@gmail.com; www.dg7detelina.com

УТВЪРЖДАВАМ:
ДИРЕКТОР НА ДГ №7 „ДЕТЕЛИНА“
ГИНКА ЗЛАТАНОВА
Със Заповед № 1035-2/16.09.2026 г.
В сила от 17.09.2026 г.

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА ДГ № 7 „ДЕТЕЛИНА”

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Програма за превенция на ранното напускане на ДГ № 7 „Детелина“ е разработена като част от политиката на детската градина за осигуряване на **равен достъп до качествено предучилищно образование, устойчиво участие на децата в образователния процес, приобщаване и предотвратяване на риска от отпадане от системата на предучилищното и училищното образование.**

Програмата е разработена в съответствие с действащата нормативна уредба и със Стратегията за развитие на ДГ № 7 „Детелина“, като отчита спецификата на предучилищното образование и необходимостта от ранна превенция на факторите, които могат да доведат до продължително отсъствие, необхващане или преждевременно напускане на детската градина.

Особено значение се отдава на създаването на **сигурна, подкрепяща, приобщаваща и позитивна образователна среда**, в която всяко дете се чувства прието, уважавано и насърчавано да участва активно в живота на детската градина.

Превенцията на ранното напускане се разглежда като **процес на ранно идентифициране на риска, своевременно взаимодействие с детето и семейството, предоставяне на подкрепа и координирани действия между педагогическите специалисти, родителите и компетентните институции**.

В дейността на ДГ № 7 „Детелина“ се отчитат индивидуалните потребности на децата, семейната и социалната среда, различията в езиковия и културния опит, възможните затруднения при адаптацията, социализацията и включването, както и необходимостта от подкрепа на деца от уязвими групи.

Програмата е съобразена с принципите на **приобщаващото образование, равнопоставеността, недискриминацията, партньорството с родителите, превенцията и ранната интервенция**.

II. НОРМАТИВНА И СТРАТЕГИЧЕСКА ОСНОВА

Програмата е разработена в съответствие с:

1. Закона за предучилищното и училищното образование – включително разпоредбите относно задължителното предучилищно образование, приобщаващото образование, общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие и превенцията на риска от ранно отпадане от системата;
2. Наредбата за приобщаващото образование;
3. Наредба № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование;

4. Наредба № 8 от 11.08.2016 г. за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование;
5. Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование;
6. Закона за защита от дискриминация;
7. Закона за закрила на детето;
8. Закона за социалните услуги;
9. Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021–2030 г.);
10. Плана за действие за периода 2025–2027 г. към Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021–2030 г.);
11. Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021–2030 г.), в приложимата ѝ част;
12. Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в системата на предучилищното и училищното образование на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;
13. Стратегията за развитие на ДГ № 7 „Детелина“;
14. Годишния план за дейността на ДГ № 7 „Детелина“;
15. Правилника за дейността на ДГ № 7 „Детелина“;
16. други действащи нормативни и стратегически документи, относими към превенцията на отпадането, приобщаването и защитата на правата на детето.

Стратегическата рамка 2021–2030 г. поставя сред основните направления достъпа до образование, обхвата, качеството, приобщаването и подкрепата за личностното развитие.

III. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО

Предучилищното образование има ключово значение за успешното развитие на детето и за неговата бъдеща адаптация към училищната среда. Поради това превенцията на ранното напускане следва да започва още в детската градина чрез системно наблюдение, ранно установяване на затруднения и своевременно предприемане на мерки.

В ДГ № 7 „Детелина“ превенцията се насочва не само към децата, които вече проявяват признаци на риск, но и към **предотвратяване на причините, които могат да доведат до продължително непосещение или отпадане**.

Причини за преждевременното напускане на детската градина:

1. Икономически причини

Безработицата, ниските доходи, пониженият жизнен стандарт и бедността поставят много деца в условия, водище до повишен риски от отпадане. В резултат на финансовите и икономически затруднения много деца са принудени да помагат на семействата си, което води до нарушаване на участието им в учебния процес. Голям е делът на семействата, които работят в чужбина, като децата са оставени да живият с баби и дядовци или други роднини, които не контролират ефективно или не насърчават участието н а децата в образователната система.

2. Социални причини

Свързват се с родителска незаинтересованост, противоречия, конфликти, напрежение и кризи в семейството, отрицателно въздействие на домашната среда, функционална неграмотност или ниско образование на родителите, непълни семейства, деца в риск от извършване на противообществени прояви, домашно насилие, налагането на строги наказания.

3. Образователни причини

Обхващат широк кръг проблеми: трудности в усвояването на учебното съдържание, негативни нагласи на участниците в образователния процес и липсата на мотивация.

4. Етнокултурни причини

Етнокултурното многообразие в съвременната българска образователна система се изразява в специфичните етнически, религ иозни и езикови измерения. Силно действащите вътрешно групови норми и натискът на етнокултурните традиции сред уязвими етнически общности и групи предопределят специфичните причини за преждевременното напускане на детската градина: отсъствие на познавателна мотивация, ниска степен на готовност за училище, липсва мотивация на родителите за получаване на образование от децата им и др.

5. Институционални причини

Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и ниво детска градина за справяне с преждевременното напускане; недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на децата в образователната система. Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки

и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и институционално.

6. Причини, свързани със здравния статус

В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в образователната система. Тук се включват и всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

Основните рискови фактори могат да бъдат:

- чести и продължителни отсъствия;
- затруднения при адаптацията към детската градина;
- ниска мотивация за посещение;
- затруднения в социализацията и общуването;
- езикови затруднения;
- семейни и социално-икономически проблеми;
- миграция и честа промяна на местоживеенето;
- недостатъчна ангажираност или затруднена комуникация с родителите;
- риск от социална изолация;
- принадлежност към уязвима група;
- наличие на специални образователни потребности или други индивидуални потребности;
- преживяване на конфликт, тормоз, насилие или дискриминационно отношение;
- трудности при прехода към училищно образование.

Превенцията се основава на принципа, че **всяко продължително или системно отсъствие следва да бъде разглеждано като сигнал за необходимост от проверка на причините и предприемане на подходящи действия**, а не само като административно нарушение.

IV. ОСНОВНА ЦЕЛ

Осигуряване на устойчив обхват и участие на децата в предучилищното образование чрез ранно идентифициране и предотвратяване на риска от отпадане, изграждане на подкрепяща и приобщаваща среда и активно партньорство между детската градина, семейството и институциите.

V. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ

1. Поддържане на устойчив обхват на децата в задължителното предучилищно образование.
2. Намаляване на риска от продължително и системно непосещение на детската градина.
3. Ранно идентифициране на децата в риск от отпадане.
4. Своевременно установяване на причините за отсъствията и предприемане на адекватни мерки.
5. Повишаване на ангажираността на родителите към образователния процес и редовното посещение на детската градина.
6. Подобряване на взаимодействието между педагогическите специалисти и семейството.
7. Осигуряване на обща и при необходимост допълнителна подкрепа за личностно развитие.
8. Създаване на условия за успешна социализация и приобщаване на всяко дете.
9. Предотвратяване на дискриминацията, изолацията, тормоза и насилието.
10. Подкрепа на деца от уязвими групи и на деца с различен етнокултурен и езиков произход.
11. Подкрепа на плавния преход от семейната среда към детската градина и от предучилищното към училищното образование.
12. Повишаване на професионалната компетентност на педагогическите специалисти за ранно разпознаване на рисковите фактори.
13. Развитие на ефективно междуинституционално взаимодействие при наличие на риск.

VI.ПОЛИТИКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Постигането на оперативните цели на програмата се осъществява чрез:

Превенция - предотвратяване на възникването на предпоставки за преждевременно напускане на детската градина, както и ограничаване на условията, които го благоприятстват. Политиките и мерките за превенция са насочени от образованието и грижите в ранна детска възраст.

Интервенция - създаване на условия за ограничаване на преждевременното напускане при отчитане на конкретните заплахи на равнището на отделните лица, следвайки принципа за решаване на проблемите на най-ниско равнище.

Компенсиране - подпомагане преждевременно напусналите детската градина отново да се включат в образованието, като им бъдат предложени разнообразни и достъпни форми за завръщане в системата на образование и обучение. образование и обучение.

VI. ЦЕЛЕВИ ГРУПИ

Програмата е насочена към:

1. Всички деца в ДГ № 7 „Детелина“ чрез създаване на позитивна, сигурна, подкрепяща и приобщаваща образователна среда.

2. Деца в риск от отпадане

Деца с чести или продължителни отсъствия, затруднения при адаптацията, социализацията или участието в образователния процес.

3. Деца от уязвими групи

Деца, при които са налице социални, икономически, езикови, културни или други фактори, затрудняващи редовното участие в предучилищното образование.

4. Деца със специални образователни потребности и/или други индивидуални потребности

При наличие на необходимост се организира подходяща обща или допълнителна подкрепа съобразно действащата нормативна уредба.

5. Родители

Като основен партньор на детската градина в процеса на обхващане, участие и задържане на детето в образователната система.

6. Педагогически и непедагогически специалисти

Чрез повишаване на капацитета за разпознаване на риска и прилагане на ефективни превантивни мерки.

VII. ОСНОВНИ НАПРАВЛЕНИЯ И МЕРКИ

№	Дейност/мярка	Отговорни лица	Срок	Индикатор
1	Ежедневно проследяване на посещаемостта на децата	Учители, медицински специалисти, директор	Ежедневно	Регистрирана посещаемост
2	Анализ на причините за отсъствията	Учители, директор	Текущо	Установени причини
3	Своевременен контакт с родителите при продължително отсъствие	Учители	При необходимост	Осъществени контакти

4	Провеждане на индивидуални разговори с родители	Учители, директор, специалисти	При риск	Брой проведени срещи
5	Наблюдение на деца с признаци на затруднена адаптация или социализация	Учители, психолог/специалист при наличие	Текущо	Наблюдения и предприети мерки
6	Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие	Педагогически специалисти	Текущо	Реализирани дейности
7	При необходимост организиране на допълнителна подкрепа	Екип за подкрепа	При установена потребност	Изготвена документация
8	Организиране на дейности за социално-емоционално развитие	Учители	През годината	Реализирани дейности
9	Дейности за интеркултурно образование и приемане на различията	Учители	През годината	Брой дейности
10	Предотвратяване на тормоза, насилието и дискриминацията	Екип на ДГ	Постоянен	Регистрирани и разгледани случаи
11	Работа с родители за повишаване на ангажираността им	Учители, директор	През годината	Срещи и инициативи
12	Информационни кампании за правата и задълженията на родителите	Директор, учители	През годината	Проведени инициативи
13	Подкрепа при прехода към училище	Учители, родители, училища партньори	Второ полугодие	Реализирани дейности
14	Взаимодействие с институции при деца в риск	Директор, определени специалисти	При необходимост	Предприети междуинституционални действия
15	Проследяване на ефективността на предприетите мерки	Директор, педагогически екип	Периодично	Анализ на резултатите

VIII. ПРЕВЕНТИВНИ МЕРКИ ЗА РАННО ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА РИСКА

Ранното идентифициране се осъществява чрез:

- системно проследяване на посещаемостта;
- наблюдение на поведението и адаптацията на детето;
- проследяване на участието на детето в дейностите;
- анализ на повтарящи се отсъствия;
- разговори с родителите;
- наблюдение на социалните взаимоотношения;
- идентифициране на признаци на тревожност, изолация или трудности в общуването;
- анализ на факторите в семейната и социалната среда при наличие на информация за риск;
- обмен на информация между педагогическите специалисти при спазване на изискванията за защита на личните данни.

При установяване на риск се определят конкретни действия, отговорни лица и срокове за проследяване на резултата.

МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА ДЕТСКАТА ГРАДИНА

1. Възможно е нежелание на родителите детето да посещава детска градина, поради страх от социална изолация, невъзможност за адаптиране към останалите деца; по-ниска самооценка, невъзможност за водене и прибиране на детето.

Мерки: Работа с родителите в посока мотивация за приобщаване на децата от ромски произход, децата със специални образователни потребности и деца от рискови групи, както и работа с попечителите на деца /най-често баба и дядо/ от семейства, заминали в чужбина.

2. Трудова миграция на родителите. Напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата.

Мерки: Ежеседмични контакти, а при нужда и ежедневни с попечителите на деца, търсене на съдействие от отдел „Закрила на детето“.

3. Липса на грижи от страна на родители заминали в чужбина за децата, както и за болни членове на семейството;

Мерки: Оказване на социална помощ-чрез дарителски акции.

4. Недостатъчна образованост на родителите и липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето. Изразява се в не контролиране на часовете за сън. непознаване на потребностите на детето, липса на интерес към постиженията на детето, както и подготовката на детето за ролята му ученик;

Мерки: Мотивиране на родителите и приобщаване на тези деца чрез посещаване целодневната форма на организация в ДГ; търсене на непрекъснати разширени срещи с тези родители, мотивиране и приобщаване към ДГ.

5. Чести конфликти между агресивни родители - побой, домашно насилие, развод, посегателство отстрана на нови партньори на един от двамата родители.

Мерки: В най-честите случаи детската градина се превръща в единствено защитено място за детето. Търси се контакт с родителите и се обяснява какво наблюдава учителя в поведението на детето. Насочват се за консултация с психолог. При необходимост се сезира отдел „Закрила на детето“.

Други по-важни мерки и дейности свързани с превенцията от отпадане са:

- Управление на информацията за преждевременно напусналите подготвителна за училище група: изготвяне на база данни от учителите, в чиито групи има деца от рискови групи (съобразно различните причини от отпадане);
- Координиране действията на учителите на подготвителните групи с тези на ръководство на Детска градина № 7 „Детелина”.
- Квалификация на педагогическите специалисти в посока управление на конфликти, справяне с агресията и насилието и превръщането му в педагогически консултант;
- Провеждане на семинари, тренинги и беседи с педагогическите специалисти за справяне с последиците от агресия и насилие в дома и детската градина;
- Провеждане на вътрешна квалификация за начините за разрешаване на конфликти. Обмяна на добри практики;
- Реализирането на конкретни дейности за постиг ане целите на програмата;
- Дейности за усвояването на българския книжовен език и повишаване на грамотността;
- Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование;
- Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование, възпитание и социализация на деца от рискови групи;

- Създаване на условия за включване на детето в група за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти;
- Насочване на детето към занимания, съобразени с неговите потребности;
- Индивидуална подкрепа за детето от личност, която той уважава (допуска до себе си);
- Участие на родителите в дейности в полза на детската градина с цел сплотяване на общността и показване на положителен модел за поведение на децата;
- Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция и намаляване на преждевременното напускане на подготвителна за училище груп;
- Повишаване качеството и ефективността на въздействие върху подрастващите чрез създаване на специфична образователна и възпитателна интерактивна среда;
- Поставяне на детето в активна позиция по отношения на усвояването на нови знания и практическа приложимост на придобитите знания и умения;
- Превръщането на детската градина в приятно и желано място за децата чрез използване на иновативни педагогически методи и форми за взаимодействие;
- Извършване на ефективна диференцирана работа с деца с по-ниска успеваемост;
- Провеждане на анкета с родителите на деца с по-ниска успеваемост за установяване на причините;.
- Привеждане дисциплината на децата в съответствие с новите обществени реалности;
- Изграждане на съдържателен и многообразен учебно-възпитателен процес;
- Осъществяване оптимално ниво на вътрешна мотивация за учене у децата чрез целенасочена образователно-възпитагелна работа;
- Гражданско образование и работа с родителската общност;
- Приобщаването им към общочовешките ценности и подготовката им за пълноценен живот в съвременните обществено-икономически условия.

IX. РАБОТА С РОДИТЕЛИТЕ

ДГ № 7 „Детелина“ разглежда родителите като **активни партньори** в процеса на приобщаване и задържане на децата в образователната система.

Предвиждат се:

- индивидуални срещи и консултации;
- родителски срещи;
- тематични беседи;
- информационни материали;
- съвместни инициативи между деца, родители и педагогически специалисти;
- предоставяне на информация за възможностите за подкрепа;

- насърчаване на положителното отношение към детската градина;
- своевременно информиране на родителите при установен риск;
- изработване на съвместни мерки при проблеми с посещаемостта.

При работа с родители се прилага **уважителен, ненакърняващ достойнството и ориентиран към решаването на проблема подход**.

X. ПОДКРЕПА ЗА ДЕЦА ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ

ДГ № 7 „Детелина“ осигурява условия за:

- равен достъп до предучилищно образование;
- недопускане на дискриминация;
- социално включване;
- развитие на позитивна самооценка;
- подкрепа на детската идентичност;
- развитие на комуникативни и социално-емоционални умения;
- интеркултурно взаимодействие;
- преодоляване на езикови и комуникационни затруднения;
- участие на всяко дете в живота на групата;
- партньорство с родителите и общността.

Тези мерки са особено значими за ДГ № 7 „Детелина“ предвид необходимостта от създаване на устойчива приобщаваща среда и подкрепа на деца с различен социален, езиков и културен опит.

XI. МЕЖДУИНСТИТУЦИОНАЛНО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ

При установяване на риск, който не може да бъде преодолян само с ресурсите на детската градина, се предприемат действия за взаимодействие с компетентните институции съобразно конкретния случай.

При необходимост се осъществява взаимодействие с:

- Столична община;
- районната администрация;
- Регионално управление на образованието – София-град;
- дирекции „Социално подпомагане“;
- отдели „Закрила на детето“;
- регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование;
- здравни институции;
- други компетентни институции и организации.

Детската градина участва в изпълнението на дейностите по действащия **Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в системата на предучилищното и училищното образование**. Механизмът предвижда междуинституционална координация, обмен на информация и съвместни действия при деца в риск от необхващане или отпадане.

XII. РОЛЯ НА ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ

Педагогическите специалисти:

1. Създават позитивна и подкрепяща среда.
2. Наблюдават адаптацията, социализацията и участието на децата.
3. Следят посещаемостта.
4. Поддържат своевременна комуникация с родителите.
5. Сигнализират директора при наличие на риск.
6. Участват в планирането и реализирането на мерки за подкрепа.
7. Не допускат дискриминация, унизително отношение, тормоз и насилие.
8. Прилагат индивидуален подход към децата.
9. Съдействат за успешното включване на деца от уязвими групи.
10. Участват в анализа на резултатите от предприетите мерки.

XIII. РОЛЯ НА ДИРЕКТОРА

Директорът:

- организира изпълнението на програмата;
- определя отговорните лица;
- контролира проследяването на посещаемостта;
- анализира информацията за децата в риск;
- организира взаимодействието с родителите;
- координира действията на педагогическия екип;
- при необходимост организира междуинституционално взаимодействие;
- контролира изпълнението на предприетите мерки;
- представя резултатите пред Педагогическия съвет;
- предприема действия за актуализиране на програмата при необходимост.

XIV. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

В резултат от изпълнението на програмата се очаква:

- устойчив обхват на децата в предучилищното образование;
- намаляване на продължителните и системни отсъствия;
- ранно установяване на децата в риск;
- своевременно предприемане на превантивни мерки;
- подобряване на взаимодействието с родителите;
- повишаване на родителската ангажираност;
- подобряване на социализацията и адаптацията на децата;
- повишаване на чувството за сигурност и принадлежност;
- намаляване на риска от социална изолация;
- подобряване на приобщаването на деца от уязвими групи;
- повишаване на ефективността на общата и допълнителната подкрепа;
- ефективно взаимодействие с институциите;
- осигуряване на плавен преход към училищно образование.

XV. ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Изпълнението на програмата се проследява чрез:

- процент/брой обхванати деца;
- данни за посещаемостта;
- брой деца с продължителни отсъствия;
- брой установени случаи на риск;
- брой проведени разговори с родители;
- брой реализирани дейности за подкрепа;
- брой деца, получили обща подкрепа;
- брой деца, за които е организирана допълнителна подкрепа;
- брой реализирани дейности с родители;
- брой реализирани интеркултурни инициативи;
- брой случаи на междуинституционално взаимодействие;
- резултати от анализа на предприетите мерки;
- данни за успешно предотвратени случаи на отпадане.

XVI. МОНИТОРИНГ И ОТЧИТАНЕ

Изпълнението на програмата се проследява текущо от директора и педагогическия екип. Периодично се извършва:

- анализ на посещаемостта;
- анализ на причините за отсъствията;
- проследяване на децата в риск;
- оценка на ефективността на предприетите мерки;
- анализ на взаимодействието с родителите;
- анализ на междуинституционалното взаимодействие.

Резултатите от изпълнението се обсъждат в Педагогическия съвет и се използват при планиране на последващи действия.

Съгласно актуалната редакция на ЗПУО задачите за постигане на стратегическите цели се планират по години, а резултатите се отчитат в края на всяка учебна година.

XVII. ФИНАНСИРАНЕ

Финансирането на дейностите по програмата се осъществява в рамките на утвърдения бюджет на ДГ № 7 „Детелина“, чрез средства от национални и европейски програми и проекти, когато е приложимо, както и от други законосъобразни източници.

При планиране на дейностите се осигурява ефективно и целесъобразно използване на наличните ресурси.

XVIII. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

1. Настоящата програма се прилага за учебната 2026/2027 година.
2. Програмата се изпълнява в съответствие със Стратегията за развитие на ДГ № 7 „Детелина“ и Годишния план за дейността на детската градина.

3. Програмата може да бъде актуализирана при промени в нормативната уредба, стратегическите документи или при необходимост от предприемане на допълнителни мерки.
4. Отговорността за организацията и контрола по изпълнението на програмата е на директора на ДГ № 7 „Детелина“.
5. Резултатите от изпълнението се анализират в края на учебната година и се използват за планиране на последващи действия.

Програмата е обсъдена и приета на заседание на Педагогическия съвет с Протокол № 1/16.09.2026 г.